

Opplegg til Smarte maskiner

Mål med opplegget

Å vekke elevenes interesse for sakprosa:

- ✓ gjennom at elevene utforsker tekstene
- ✓ gjennom at elevene setter ord på sin personlige leseopplevelse
- ✓ gjennom at elevene diskuterer temaer som tas opp i teksten
- ✓ gjennom at elevene bruker sakprosaetekster som inspirasjon og modell for egne tekster
- ✓ gjennom at elevene reflekterer kritisk over tekstenes påvirkningskraft og troverdighet
- ✓ gjennom at elevene bruker sakprosaetekster som inspirasjon og modell for egne tekster

Før lesing

Klassesamtale/individuellt/i liten gruppe/i læringspar

Les overskriften, studer bildene/illustrasjonene og les ingressen, gjerne flere ganger.

Ta utgangspunkt i spørsmålene under og tenk, skriv eller snakk sammen.

- Hvilke forventninger får dere til teksten? Hva tror dere den handler om? Tror dere den er bra/ikke bra? Begrunn svarene.
- Hvilken sjanger er dette? Artikkel? Essay?
- Forteller ingressen dere hva som kommer? Forklar hva du tenker.
- Tror dere at innholdet angår dere? Hvorfor/hvorfor ikke?

Begrepene **Kunstig og intelligens**:

- Hva innebærer det? Hva betyr det at noe er kunstig? Hva er intelligens? Finn synonymer og antonymer til begge ordene.
- Har du brukt noe som er kunstig, men som virker ekte? Hvordan var det? Skriv og fortell.
- Har du benyttet deg av KI i ulike sammenhenger? Hvordan opplevde du det? Var det et godt verktøy syns du?

Underveis

Sett strek i margen når du leser ...

- noe som overrasker deg
- noe som gjør inntrykk på deg
- noe du lurer på
- noe du ikke forstår

Etter lesing

Individuelt – Gruppe – Plenum (IGP)

La gjerne elevene begynne med å lukke dokumentet og lage et kort sammendrag av det de husker fra teksten, umiddelbart. Dette kan enten skrives (for hånd), eller diskuteres med en læringspartner. Slik kan elevene bli bevisst sin egen lese-for-å-lære-kompetanse og få trening i å bite seg merke i sentrale elementer i en sakprosa tekst. Om de snakker med en læringspartner i denne delen av arbeidet med tekst får de også mulighet til å få innblikk i hvordan andre leser, husker og tenker, og dermed inspirere hverandre til å tenke annerledes.

Min leseopplevelse/Klassesamtale

Ta utgangspunkt i det elevene satt strek under mens de leste, og det de kom fram til i punktet over og snakk sammen om det i klassen. Om du tenker at det er gunstig for din klasse å gjøre dette i grupper på 4-5 i stedet for hele klassen, så gjør det. Da får du også muligheten til å være flue på veggen, være i rommet og lytte til det de respektive gruppene har å si. Om du merker at samtalene stopper litt opp kan du løfte det i plenum og styre ordet i større grad.

Tips til setningsstartere:

Da jeg leste, la jeg merke til...på grunn av...

Jeg ble overrasket over... fordi...

Jeg ble irritert over...fordi

Det gjorde inntrykk på meg at...derfor

Jeg synes at...siden...

I tillegg kan ett eller flere av følgende spørsmål inngå i klassediskusjonen:

- Stemte forventningene dine til teksten med innholdet, nå som du har lest den?
- Hva synes du om illustrasjonene? Hva er det med ansiktene som er litt interessant?
- KI har kommet for å bli i samfunnet. På hvilke måter er det bra, og på hvilke måter er det problematisk?
- Mener du det er viktig for oss å benytte oss av KI? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Teksten gir oss noen svar på hvordan KI fungerer. Klarer du å oppsummere det i et eget avsnitt?
- Hvorfor kan det hjelpe miljøet å satse på KI? Kan KI være skadelig for miljøet? Hvorfor?

Videre arbeid

Gjør nettsøk og finn ut mer om bruk av KI i skolesammenheng. Skriv en faktatekst eller hold en digital presentasjon for klassen, gjerne sammen med din læringspartner.

Ta utgangspunkt i innholdet i faktaboksene og finn ut mer om et valgfritt tema. Det kan være *energieffektivisering, analyse, klimaeffekten, datastyrte figurer, GPT og virtuell verden*. Skriv en faktatekst, lag et rollespill, hold et foredrag, lag et tankekart eller en tegneserie.

Skriv en historie om en person, som kun lever i en virtuell verden, og som kun baserer livet sitt på kunstig intelligens. Du kan ta utgangspunkt i det som står i artikkelen. Finn først ut hvem personen er, hvor hen bor og hvorfor hen har valgt å kun basere livet sitt på KI. Du velger selv om historien skal

være en *komedie*, altså ha en lykkelig slutt, eller en *tragedie*, hvor det ikke går så bra med *protagonisten* din.

Forsøk å skrive to tekster, en med Chat GPT og en uten (hvor du bruker kilder), om ett og samme, valgfrie temaer. Hvor ulik var prosessen? Hva var enkelt/vanskelig med de to framgangsmåtene? Lag et refleksjonsnotat i etterkant, som du kan dele med læreren din.